

Програма „Еразъм+“ на Европейската Комисия
КД210 Малки партньорства в професионалното образование и обучение
**“Подобряване на дигиталните компетентности чрез
менторинг между връстници като способ за подпомагане
на учаци с по-малко възможности и предотвратяване на
тяхното отпадане от училище”**

Номер на договор: 2022-2-BG01-KA210-VET-000092203

**Дейност 1 Създаване и адаптиране на обучителни материали за осигуряване
на менторинг между връстници**

Версия 2, Септември 2023г.

Авторски колектив:

BULGARIAN INCLUSION SUPPORT TEAM Сдружение „Български екип за приобщаваща подкрепа“, София, България	Андреан Лазаров Станислав Георгиев Гергана Арабчева Виктория Георгиева
WINSS WINSS: World Innovative Sustainable Solutions, Истанбул, Турция	Figen Sekin Huliya Karaca
94 СУ Димитър Страшимиров 94 СУ „Димитър Страшимиров“ – София, България (координатор на проекта)	Латинка Ковачева Пенка Николова Невена Апостолова Петър Калпакчиев Румяна Косеркова Велислава Николова Виолета Гюзелева Владислава Убина Златка Янева Невена Вукова

Съдържание

Въведение и дефиниции	3
Роля на менторите-връстници	7
Правила за действия на менторът-връстник.....	9
Етапи на процеса на менторинг между връстници.....	11
Етап 1 Стартиране	11
Етап 2 Ангажиране	12
Етап 3 Поддръжка.....	13
Етап 4 Оценка.....	14
Очаквания и поведение.....	15
Пример за план за работа.....	18
Библиография.....	19

Въведение и дефиниции

В контекста на проекта „IM-PRO-MENT“ Вие участвате като ментор на Ваш връстник от същия или предходен клас.

Този **Кодекс на поведение** ще Ви напътства относно целта, основните роли и отговорности, които трябва да бъдат договорени между Вас като ментор и Ваш връстник, който е в ситуация на потенциално отпадане от училище.

Вярваме във Вас като напреднал ученик и смятаме, че вашето поведение и подкрепа ще доведат до академичен и житейски успех на връстника, за когото отговаряте.

В контекста на този проект и неговите дейности е важно да се запознаете със следните термини:

Менторинг между връстници наричаме доброволно и организирано напътствие

и подкрепа „един към друг“ между напреднали ученици и такива от уязвими групи или в неравностойно положение, където последните могат да станат по-независими, самостоятелни обучаеми. Благодарение на подкрепата на техния ментор те могат да се справят с изискванията в обучителния процес, което може да доведе и до предотвратяване на тяхното потенциално отпадане от училище.

Ученик, наставляван от връстник е този, който има проблеми в училище и/или е от група в неравностойно положение (представител на малцинството, ученик с увреждания, затруднения в ученето или по-малко умения), който често среща

трудности при участие в

обучението, разбиране на съдържанието на обучението, подготовка на домашни задания поради проблеми с участие в дискусии в клас и писане или изпитва сериозни предизвикателства по време на дистанционно или онлайн обучение.

Ментор-върстник наричаме напреднал ученик (най-малко една година по-възрастен или от по-горен клас от наставлявания ученик), който желае да си сътрудничи за неговото/нейното по добро училищно и личностно развитие.

Менторите-върстници са подбрани от училищното ръководство по следните критерии:

- Те могат да бъдат както момчета, така и момичета.
- Да бъдат поне 1 година по-големи от наставлявания ученик.
- Да имат желание да подпомагат друг ученик в нужда от подкрепа в образователния процес.
- От тях се очаква да си сътрудничат с наставлявания ученик за успешното прилагане на **менторския процес за период от 4 месеца – 3 пъти седмично по 90 минути на сесия.**

Какво очакваме от вас като ментор-върстник?

- Да развиете умения като лидер в управлението на други хора, което може да Ви подпомогне в бъдещето управление на екипи.
- Да внесете допълнително насърчение за участващите уязвими ученици за да реализират своя успех в училище и да споделят житейски стремежи, което ще доведе до по-добро социално включване на тези ученици.
- Да помогнете на ученици с по-малко възможности с напътствия за възможни решения в областта на учебния процес, ориентиран към успех.

и семейството. *(Campbell-Whatley, 2001)*

Ползи от процеса на менторинг между връстници:

- по-добро отношение към училището и бъдещето кариерно и професионално развитие .
- намалена вероятност от започване на употреба на наркотици или алкохол.
- по-голямо чувство за компетентност и представяне в учебния процес.
- положителни взаимоотношения с приятелите и

Основни резултати от процеса:

- помага за развитието на знания, умения и мотивация, както на менторите-връстници, така и на наставлявани от тях ученици за успешен преход от гимназията към живота им на пълнолетни *(Moccia, Schumaker, Hazel, Vernon & Deshler, 1989)*;
- промяна на хода на живота на младия човек, намаляване на злоупотребата с вещества и подобряване на училищните постижения, справяне с изпити и матури *(Beier, Rosenfeld, Spitalny, Zansky & Bontempo, 2000)*;
- въздействие върху много от целите, които са част от процеса на преход: училищен успех, приемане на подкрепа при поемане на отговорност, ефективно общуване, преодоляване на бариерите в образователния процес и развиване на социални умения *(Rhodes et al., 2000)*;
- в менторинг отношенията печелят както менторите, така и подпомаганите ученици, което води до дългосрочни ползи за обществото като цяло *(Burgstahler & Cronheim, 2001; Kram, 1985; Kram & Isabella, 1985; Saito & Blyth, 1992)*.

Менторингът между връстници е мощен и популярен механизъм за хората да научат много и нови неща, свързани с техните лични, социални и професионални умения. Всъщност това е един от най-старите начини за упражняване на ползотворно влияние. Следователно менторингът между връстници е форма на обучение, позната като индивидуална връзка между ментор и подпомаган ученик.

Роля на менторите-

връстници

Можем да обобщим шестте най-важни роли на ментора-връстник, както следва:

СЪТРУДНИК - насърчава и предоставя обратна връзка и подпомагане на някого за да придобие нови умения и способности.

СЪВЕТНИК - изслушва съчувствено и помага на някого да намери решения на проблемите си в образованието.

КОМУНИКАТОР - помага на някого да развие връзките, от които се нуждае, за да натрупа опит и да завърши успешно училище и т.н.

ФАСИЛИТАТОР – предоставя съвети и възможности, като помага за поставяне и постигане на цели.

КРИТИЧЕН ПРИЯТЕЛ - казвайки на някого неудобните истини, които само истинският приятел може.

МОДЕЛ ЗА ПОДРАЖАНИЕ - предоставя пример за поведени, от който някой друг може да се поучи.

Вие като ментор-връстник можете да:

- Насърчавате активното вслушване и предоставянето на подкрепа към наставлявания връстник.
- Бъдете търпеливи и съчувстващи към чувствата на наставлявания.
- Бъдете в състояние да предоставите нови и интересни преживявания в процеса на учене към наставлявания.
- Помогате на наставлявания да види гледната точка на другите, да прави планове и да решава проблеми.
- Се стараете да разберете мислите на наставлявания .
- Поддържате приятелски отношения и доверие.
- Отчитате всеки напредък свързан с постижения по време и след програмата.

Правила за действия на менторът-връстник

По време на Вашето участие като ментор на връстници винаги можете да помолите учителите си за помощ и подкрепа. Междувременно Ви насърчаваме да следвате тези принципи по време на сътрудничеството си с наставявани ученик:

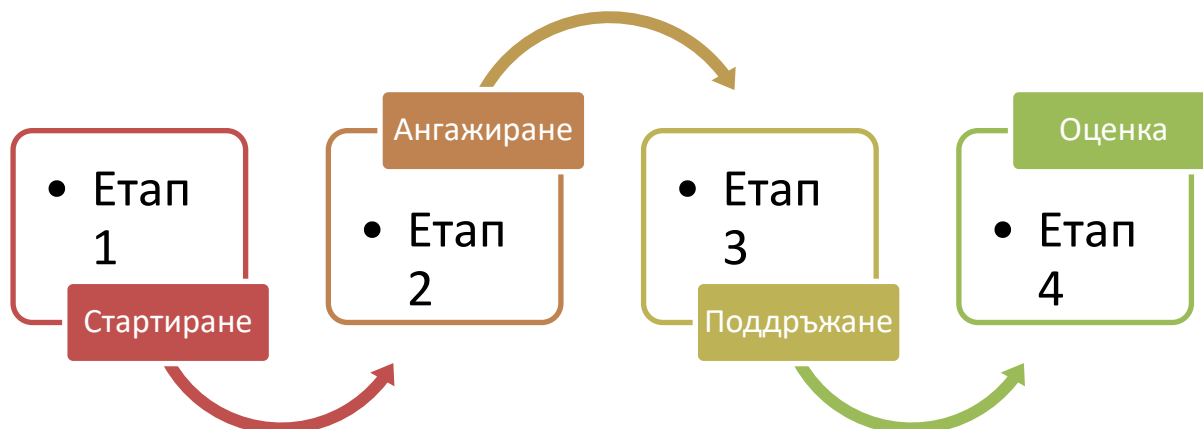
- Отнасяйте се към наставявания ученик като както бихте искали да се отнасят с Вас.
- Отделяйте внимание на разликите в процеса на учене като скорост на учене, начини за разбиране на информацията, скорост на писане и четене и т.н.
- Подкрепяйте усилията на наставявания ученик, както и неговите или нейните постижения.
- Бъдете обнадеждени и целеустремени.
- Направете учебния процес ангажиращ.
- Следете за значението на усилията в живота на наставяваните.
- Не използвайте подаръци, за да мотивирате Вашия наставяван.
- Бъдете готови да споделят опита си, когато смятате, че е подходящо.
- Не давайте празни обещания и не правете нещо, вместо Вашия наставяван. Така не му помагате!
- Водете честни разговори.
- Прощавайте евентуални грешки, които биха могли да бъдат неволни.
- Не неглижирайте Вашите взаимоотношения. Те не са наушким или на игра.

- Бъдете непредубедени.
- Бъдете съпричастни.
- Бъдете наблюдателни и обръщайте внимание на това какво харесва Вашият наставяван и как той или тя учи.
- Включете интересите на наставявания в неговите/нейните дейности и задачи.
- Бъдете креативни и се опитайте да мислите нестандартно.
- Помогнете на наставявания ученик да постигне поставените му учебни цели.
- Бъдете уважителни и не дискриминиращи.
- Не прекалявайте с покровителството на Вашия наставяван.
- Не забравяйте да запазите поверителността на Вашето сътрудничество.

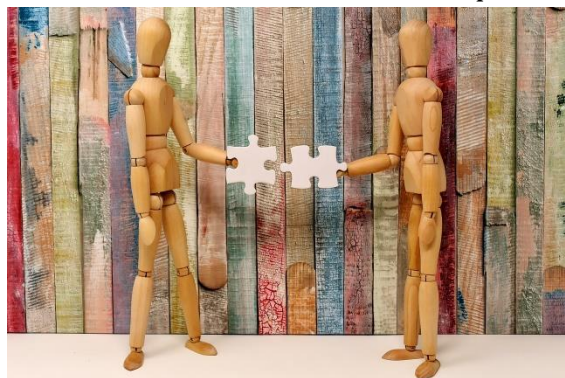
В допълнение, вие като ментор-върстник трябва да внимавате какво е схванал или не е схванал наставяваният ученик-върстник. Можете да споделяте умения, техники, методи, насочващи въпроси, допълнителни обяснения, примери и дори допълнителна подкрепа от други ученици или учители за помощ, с единственото намерение наставяваният ученик да получи всички подробности за необходимите знания, умения, концепции, и т.н. за да успее в учебния процес. Най-важното е да се гарантира, че наставяваният наистина е схванал какво е научил и може да възпроизведе придобитите знания и умения със собствените си думи или средства.

Етапи на процеса на менторинг между връстници

Етап 1 Стартиране

По време на този етап директорът на Вашето училище, учителите или педагогическият съветник ще организират процеса на „съпоставяне“ между вас и

потенциален ученик(ци), които можете да подкрепите като ментор-връстник. Първоначално те ще се уверят, че Вие ~~ка~~ сте запознати със процесът на менторинг. Най-важното за вас е да получите ясна картина от самото начало. За тази цел можете да бъдете поканени да попълните

формуляр за кандидатстване и да участвате в интервю.

Изборът на „съвпадение“ ще се основава на приликите в специалността, която изучавате, вашия опит, представяне и лични качества. То също може да бъде повлияно от специфичните предпочитания на наставлявания, който може да предпочете например ментор от същия пол.

Въпреки, че комисията за подбор прави всичко възможно, за да задоволи предпочитанията на всяка страна, процесът на „съвпадение“ изисква значителна гъвкавост. След сравняване на интересите и миналото на наставлявания с профила на ментора, подходящите двойки от връстници ще бъдат идентифицирани и съответно информирани.

Етап 2 Ангажиране

Вие като ментор ще бъдете помолени да се срещнете с наставявания ученик. След това и двамата/двете ще бъдете помолени да попълнете и подпишете формуляр. Ако Вие или наставяваният ученик не сте доволни от това напасване, тогава трябва незабавно да информирате екипа по проекта във Вашето училище, за да рестартирате процеса на съпоставяне и да намерите по-добро съвпадение. По време на тази фаза наставяваният ученик е по-заинтересован да разбере колко сте „истински“ и доколко той/тя може да Ви има доверие. Можете да решите с наставявания как можете да се свържете с него: по телефон, електронна поща, онлайн (вижте Наръчника за осъществяване на онлайн менторинг подкрепа) или на определено място за среща (например в училище). Определете час и телефонен номер, където обикновено можете да отговаряте на обаждания или съобщения (през Viber или WhatsApp) или да осъществявате контакт.

Не се опитвайте да бъдете учител, родител, терапевт, Дядо Коледа или детегледачка. Опитът показва, че е не е продуктивно да се приемат роли, различни от надежден и последователен приятел. Представяйте информацията внимателно без изкривяване и изслушвайте справедливо всички гледни точки. Слушайте внимателно и предлагайте възможни решения, без да давате присъди. Не критикувайте и не проповядвайте. Помислете за начини за решаване на проблеми заедно, вместо да изнасяте лекции или да казвате на наставявания какво да прави. Поставете реалистични очаквания и цели за вашия наставяван и направете постиженията за него/нея забавни. Не забравяйте, че има голяма разлика между насърчаване и изискване. Помогнете да се направи връзка между неговите/нейните действия днес и мечтите и целите на утрешния ден. Не се обезсърчавайте, ако наставяваният не променя живота си или не прави големи подобрения. Менторите имат голямо влияние; не винаги е очевидно веднага.

Етап 3 Поддръжка

Менторингът между връстници може да бъде ефективен, ако се спазват определени условия:

-
- ясни цели и задачи за всяка сесия;
 - активно включване на участниците;
 - напътствие;
 - мотивация;
 - уместност;
 - подходящи дейности;
 - ефективна обратна връзка по положителен начин;
 - емпатия от страна на ментора;
 - удобна учебна среда.
-

Развлеченията не са в центъра на вашата връзка. Не харчете пари за дейности, подаръци за рожден ден и т.н. Винаги можете да се обадите на Вашия наставяван преди насрочената среща, за да му/й го напомните. Уверете се, че имате родителско одобрение за дейности, които се провеждат извън училищните помещения. Можете да върнете Вашия наставяван у дома в уговореното време. Ако не можете или има промяна в плановете, винаги се обаждайте на родителите, за да ги уведомите.

Етап 4 Оценка

Тъй като процесът е постепенен и следователно може да отнеме известно време, за да се постигне напредък, когато поискаме обратна връзка, това трябва да се разглежда като възможност да погледнем назад към постигнатото до момента. Не забравяйте, че винаги можете да поискате подкрепа от своите учители, педагогически съветник или директора на училището. Целта на оценката не е да съди Вас или наставявания, а по-скоро да се прецени как може да се подобри процесът на улесняване на менторинг между връстници.

За целите на проекта и неговото отчитане пред финансиращия орган, може да Ви помолим да попълните въпросник, който ще представи Вашето мнение като част от процеса на пилотиране.

Очаквания и поведение

ПОЗДРАВЛЕНИЯ! Като ментор на връстник, Вие сте на път да започнете едно от удовлетворяващо преживяване в живота Ви. Вашата ангажираност показва, че проявявате желание за съдействие и подкрепа на по-малък от Вас ученик. Надяваме се, че осъзнавате мащаба на отговорността, която сте поели, като сте избрали да работите с по-млади от Вас и се съгласявате винаги да взаимодействате по подходящ начин с

Вашия наставляван ученик.

Бъдете себе си! Моля, запознайте се внимателно следните съвети:

- Вие като ментор на връстник носите отговорност за поведението си, когато общувате с ученика лично или онлайн, напр. използване на подходящ език, несподеляне на материали, които биха могли да се считат за заплашителни, малтретиращи, обидни или незаконни и обличане по подходящ начин.
- От вас се очаква да следвате необходимите процедури, когато изпълнявате ролите си. Тези процедури ще Ви бъдат разяснени от екипа по проекта във Вашето училище.
- Вие като ментор не е необходимо да отговаряте незабавно на съобщенията от наставлявания, но трябва да го направите по подходящ и навременен начин.

- От вас се очаква да

организирате алтернативни договорености с наставявания ученик, ако той или тя не е в състояние да извърши дейности поради болест или други неотложни ангажименти.

- Ако не можете да продължите ролята си, от Вас се очаква да се свържете с екипа по проекта в училище възможно най-скоро, така че на наставявания ученик да бъде назначена нов ментор.

- Вие трябва да установите поверителна връзка по време на цялото сътрудничество, за да успокоите наставявания.

- Нещата, които наставяваният споделя, не трябва да се разкриват извън Вашите взаимоотношения, освен ако няма опасения за безопасността на наставявания ученик.

- Може да пожелаете да споделите лични преживявания с Вашия наставяван и трябва да му/й напомните, че те също трябва да се третират като поверителни. Всички лични данни, които наставяваният споделя с Вас, също са поверителни. Това може да включва телефонен номер или личен имейл, лични или други данни.

- Ако се срещате онлайн, не трябва да записвате срещи, като използвате функцията за запис в Microsoft Teams или друго приложение. Трябва да изясните на наставявания, че срещите няма да се записват и че той или тя също не трябва

да прави това.

- Трябва да намерите тихо, но не напълно лично място. Ако се срещате в училище, това може да е тихо кафене или на пейка в училищния двор. Ако се срещате онлайн, това може да е на тихо място в дома и на двама Ви.
- Наставяваният може да разкрие, че се бори с психичното си здраве или случаи на тормоз, физическо или сексуално посегателство, дискриминация, тормоз или малтретиране.

- Ако имате някаква причина да смятате, че наставяваният е в опасност или представлява опасност за някой друг, то трябва да изразите своите опасения пред директора на училището.

Добър резултат от партньорското Ви сътрудничество може да бъде следното:

Вашият наставяван може да осъзнае за първи път, че тя/той...	Добри показания:
➤ има потенциал.	✓ поставяне на цели ✓ развиване на нови умения ✓ наясно е с управлението на времето
➤ е самоуверен и със самочувствие.	✓ засилено сътрудничество с родителите, учители и връстници ✓ позитивни промени в поведението
➤ оценява ползите от образованието и всички процеси, свързани с него.	✓ увеличаване на посещаемостта в училище ✓ подобрени оценки ✓ уважение към учителите
➤ има капацитет като млад човек.	✓ желание да помагаш на другите ✓ способност да виждаш бъдещето ✓ способност за планиране на следващ етап на образование (колеж, университет и т.н.)

ЗАПОМНЕТЕ! Вашият наставяван ще Ви възнагради чрез бележки, имейли или просто разговор. Той/тя може да ви каже колко сте „страхотни“, как бихте му/й помогнали с конкретен проблем и много повече. Какъвто и да е комплиментът, знайте, че това, което правите, е оказало значително влияние върху бъдещето на този човек.

Пример за план за работа

Следващият пример може да Ви бъде полезен при първата среща с наставявания. Разбира се, това е само гъвкав пример, който може да се коригира според индивидуалните цели, нужди и дейности.

1. **Определете силните и слабите страни** на наставявания ученик и

разберете какво „трябва да знаете“, за да можете да окажете помощ в необходимите образователни области.

2. **Поставете реалистични цели и разумни времеви рамки**, в които те могат да бъдат постигнати.

тези цели (кой какво прави и кога).

3. **Планирайте как най-добре да постигнете**

4. **Изпълнявайте зададения план и го преглеждайте редовно.**

5. **Очакваме да можете да се срещате поне за 90 минути, 3 пъти седмично за период от 4 месеца.**

6. Моля, докладвайте за изпълнението и продуктивността на зададения план на училищния проектен екип и го дискутирайте.

7. **ЗАПОМНЕТЕ** - приносът на вашия наставяван е от съществено значение. Някои цели може да са нереалистични според него или нея или неговото/нейното мнение и те трябва да бъдат ясни и разбрани или той или тя може да бъде обвинен в даване на фалшиви обещания. Може също така да има възможност той или тя да има нужда от по-голяма помощ в друга област, отколкото сте предполагали.

8. Въпреки, че ще бъдат положени всички усилия за осигуряване на поверителност, трябва да се приеме, че в случай на информация, изпратена по имейл, поверителността не е абсолютна.

Библиография

1. Courtesy of The Connecticut Mentoring Partnership, Business Guide to Youth Mentoring.
2. Alison Morton-Cooper and Anne Palmer Mentoring, Preceptorship and Clinical supervision: A Guide to Professional Support Roles in Clinical Practice. 2nd edition 2000
3. Merriam, S. & Caffarella, R. (1991). Learning in Adulthood. San Francisco: Jossey-Bass.